

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: חלוץ : מאסף -

היחס: חלוץ הוא מי שמתחיל ראשון, מוביל, ומאסף הוא מי שהולך בסוף הקבוצה, אחרון.
א' ו-ב' הם הראשון והאחרון של דבר מסוים.

תשובה (1): שיר : פזמון. האם שיר ופזמון הם הראשון והאחרון של דבר מסוים? לא. פזמון הוא חלק שחוזר מספר פעמים בשיר.

תשובה (2): דממה : המולה. האם דממה והמולה הם הראשון והאחרון של דבר מסוים? לא. דממה היא שקט מוחלט, והמולה היא רעש גדול. מדובר בסוג של הפכים.

תשובה (3): מרדף : מצוד. האם מרדף ומצוד הם הראשון והאחרון של דבר מסוים? לא. מצוד ומרדף הן מילים בעלות משמעות דומה.

תשובה (4): מבוא : סיכום. האם מבוא וסיכום הם הראשון והאחרון של דבר מסוים? כן. מבוא הוא פתח דבר, הקדמה, פרולוג, וסיכום הוא סוף דבר.

תשובה (4).

2. השאלה: דם : כלי דם -

היחס: כלי דם נועד לאפשר מעבר של דם ממקום למקום.
ב' נועד לאפשר מעבר של א' ממקום למקום.

תשובה (1): אונייה : ים. האם ים נועד לאפשר מעבר של אונייה ממקום למקום? לא. אונייה אמנם נעה בים, אך הים לא נועד לאפשר את המעבר שלה ממקום למקום.

תשובה (2): רכבת : מסילה. האם מסילה נועדה לאפשר מעבר של רכבת ממקום למקום? כן.

תשובה (3): מכונית : חניון. האם חניון נועד לאפשר מעבר של מכונית ממקום למקום? לא. חניון הוא שטח שנועד לאפשר חניית סוגי כלי רכב שונים, בין היתר גם מכונית.

תשובה (4): רכבל : פסגה. האם פסגה נועדה לאפשר מעבר של רכבל ממקום למקום? לא.

תשובה (2).

3. השאלה: מחיר : זול -

היחס: המילה זול מתארת משהו בעל מחיר נמוך.
המילה ב' מתארת משהו בעל א' נמוך.

תשובה (1): תכולה : ריק. האם המילה ריק מתארת משהו בעל תכולה נמוכה? לא. המילה ריק מתארת משהו שאין בו תכולה בכלל.

תשובה (2): מהירות : פיזי. האם המילה פיזי מתארת משהו בעל מהירות נמוכה? לא. פיזי הוא מי שמקבל החלטות באופן נמהר, לא מחושב ואימפולסיבי.

תשובה (3): ותק : מנוסה. האם המילה מנוסה מתארת משהו בעל ותק נמוך? לא. מנוסה הוא בעל ותק גבוה.

תשובה (4): עומק : רדוד. האם המילה רדוד מתארת משהו בעל עומק נמוך? כן. רדוד = בעל עומק מועט.

תשובה (4).

4. השאלה: **דברי חלקות : החניף -** (דברי חלקות = מילות חנופה)

היחס : החניף זה אמר לאדם אחר **דברי חלקות**.
ב' זה אמר לאדם אחר א'.

תשובה (1): מרד : הסית. האם **הסית** זה אמר לאדם אחר **מרד**? לא. **הסית** זה המריד אדם אחר נגד מישהו, גרם לו לפתוח במרד.

תשובה (2): שקר : כיזב. האם **כיזב** זה אמר לאדם אחר **שקר**? כן. (כיזב = שיקר)

תשובה (3): בקשה : מיאן. האם **מיאן** זה אמר לאדם אחר **בקשה**? לא. **מיאן** זה סרב לבקשה של האחר.

תשובה (4): תשובה : הקשה. האם **הקשה** זה אמר לאדם אחר **תשובה**? לא. **הקשה** זה שאל את האחר שאלה, במטרה לקבל ממנו **תשובה**.

תשובה (2).

5. השאלה: **לבד : עם -**

היחס : לבד זה בלי אף אחד, **ועם** זה יחד עם עוד מישהו.
כלומר ב' זה ההיפך מ-א'.

תשובה (1): סתם : לשם. האם **לשם** זה ההיפך **מסתם**? כן. **לשם** זה למען מטרה מסוימת, ו**סתם** זה ללא מטרה.

תשובה (2): בדיוק : בערך. האם **בערך** זה ההיפך **מבדיוק**? לא. **בערך** זה אמנם **לא בדיוק**, אבל הם אינם הפכים.

תשובה (3): להלן : לפני. האם **לפני** זה ההיפך **מלהלן**? לא. **להלן** זה בהמשך, ובהמשך זה לא ההיפך **מלפני**. ההיפך **מלפני** הוא **אחרי**.

תשובה (4): מותר : אל. האם **אל** זה ההיפך **ממותר**? לא. **אל** היא מילה המשמשת לציון משהו שאינו מותר, כלומר שאסור לעשות.

תשובה (1).

6. השאלה: **מטויח : טיח -**

היחס : המילה מטויח מתארת משהו שציפו אותו **בטיח**.
המילה א' מתארת משהו שציפו אותו **ב-ב'**.

תשובה (1): מתובל : תבלין. האם המילה **מתובל** מתארת משהו שציפו אותו **בתבלין**? לא. המילה **מתובל** מתארת משהו שהוסיפו לו **תבלינים**.

תשובה (2): מזוגג : זיגוג. האם המילה **מזוגג** מתארת משהו שציפו אותו **בזיגוג**? כן. (מזוגג = מצופה בחומר שקוף או מבריק, זיגוג = ציפול).

תשובה (3): מוקצף : קצף. האם המילה **מוקצף** מתארת משהו שציפו אותו **בקצף**? לא. המילה **מוקצף** מתארת דבר שעבר תהליך הקצפה, והפך להיות **קצף**.

תשובה (4): מעושן : עשן. האם המילה **מעושן** מתארת משהו שציפו אותו **בעשן**? לא. **מעושן** זה מעובד בעשן.

תשובה (2).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. לפנינו פסקה רבת מלל, ועלינו למצוא איזה מהמשפטים בתשובות מסכם אותה בצורה הטובה ביותר.
נקרא את הפסקה ונסכם אותה במילים שלנו, ואז ניגש לתשובות המוצעות.
בפסקה נכתב שכבר מימיו הראשונים של הקולנוע מאפיינים אותו שני יסודות מנוגדים: האחד ריאליסטי, והאחר יסוד האשליה.
נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי **תשובה (4)** לפיה **השאיפה לריאליזם והשאיפה ליצור מציאות חלופית, שאיפות הסותרות זו את זו, אפיינו את הקולנוע כבר מימיו הראשונים** מתאימה בדיוק להיות הרעיון המרכזי של הפסקה.
למען שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות, ונסביר מדוע הן אינן נכונות:
תשובה (1): בפסקה לא נכתב שהיסוד העיקרי ביצירה קולנועית הוא יסוד האשליה. התשובה נפסלת.
תשובה (2): תשובה זו עוסקת באומנות באופן כללי, בעוד שהפסקה עוסקת רק בקולנוע. כמו כן, בפסקה לא נכתב שהאיפה להציג באומנות חלופה למציאות קיימת **קדומה** מהשאיפה לריאליזם.
תשובה (3): בפסקה לא נכתב שהשאיפה להציג בקולנוע תיעוד לא מתונן של המציאות **לא זכתה מעולם למימוש**. התשובה נפסלת.
תשובה (4).

8. לפנינו פסקה רבת מלל ואנו נדרשים למצוא בתשובות את הטענה המרכזית המובעת בה.
בתחילת הפסקה מתואר החיפוש אחר סימני חיים על מאדים, שנמשך כבר עשרות שנים. בהמשך נטען כי רכבי החלל הנשלחים למאדים עלולים לשאת חיידקים עמידים מכדור הארץ. בסוף הפסקה מודגש חשש כי אם יימצאו סימני חיים, לא ניתן יהיה לקבוע אם מקורם ממאדים או בזיהום שנגרם על ידי אותם רכבי חלל. לכן, הטענה המרכזית היא שהחיפושים עצמם עלולים לפגוע ביכולת לענות על השאלה אם היו חיים על מאדים מלכתחילה.
נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי **תשובה (2)** לפיה הטענה המרכזית המובעת בפסקה היא **שייתכן שרכבי החלל שנשלחו למאדים כדי להשיב על השאלה אם נוצרו שם חיים גורמים לפגיעה באפשרות להשיב על שאלה זו** מתאימה בדיוק.
למען שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות, ונסביר מדוע הן אינן נכונות:
תשובה (1): הפסקה אינה טוענת שאי אפשר למצוא חיים, אלא מתמקדת בבעיה של זיהוי אמין שלהם.
תשובה (3): לא נאמר בפסקה שהחיידקים מסכנים חיים במאדים, אלא רק **שקשה יהיה להבדיל בין חיים שהתפתחו שם לבין חיידקים שהגיעו מכדור הארץ**.
תשובה (4): הפסקה מדברת על חשש עתידי ולא על אירוע שכבר התרחש.
תשובה (2).

9. נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני.
תשובה (3): פרופ' סרוסי: "בתכונות הבסיסיות ביותר באישיותו של אדם יכולים לחול במהלך חייו שינויים קלים בלבד, ורק בתכונות פחות מרכזיות יכולים להתחולל שינויים מרחיקי לכת". פרופ' לוי: "אני חולקת עליך. גם בתכונות הבסיסיות ביותר באישיותו של אדם יכולים להתחולל שינויים מרחיקי לכת".
נתמדת: סרוסי טוען כי בתכונות האישיות הבסיסיות של אדם חלים רק שינויים קלים, בעוד שתכונות פחות מרכזיות עשויות להשתנות באופן משמעותי. לוי חולקת עליו וסבורה שגם בתכונות הבסיסיות ביותר יכולים להתחולל שינויים מרחיקי לכת. מתקבל משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.
תשובה (3).

10.

נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני.

תשובה (4): שרון טוענת **כי גם לולא חלתה בשפעת, לא הייתה עוברת** את מבחן הגמר בהצלחה. אחיה **מסכים עם** דבריה, ולראיה הוא מציין את העובדה כי שרון נכשלה בשלוש הפעמים הקודמות שבהן ניגשה למבחן הגמר, **הגם שאז הייתה בריאה**.

נתמצת: שרון טוענת כי גם ללא מחלת השפעת לא הייתה עוברת את מבחן הגמר. אחיה מסכים עמה ומחזק את טענתה בכך שמזכיר כי נכשלה שלוש פעמים בעבר, אף כשהייתה בריאה. מתקבל משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

11.

נציב בפסקה את התשובות המוצעות עד שיתקבל משפט הגיוני.

תשובה (3): המאמר כתוב ברמה שאינה נופלת מן הרמה הנדרשת ממאמרים המתפרסמים בכתבי עת מדעיים מקצועיים. **לכן** הופתעתי לגלות כי אין הוא **אלא פרי** עבודתו של סטודנט מתחיל בתחום, **ולא של** מדען מנוסה.

נתמצת: המאמר עומד ברמה האקדמית של כתבי עת מדעיים. לכן, מפתיע לגלות שמחברו הוא סטודנט מתחיל ולא מדען מנוסה. (אין הוא אלא = לא יותר מאשר). מתקבל משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

12.

לפנינו שאלת שקרנים. נשאלנו איזה מהמצבים שבתשובות **אינו** אפשרי, בהינתן דבריהם של דן וצילה, והעובדה כי בדיוק אחד מהם משקר.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אם **דן** **גר בצד ימין של הרחוב** אז דבריו לפיהם הוא אינו גר בצד ימין של הרחוב הופכים אותו לשקרן. צילה שטוענת שהיא ודן אינם גרים באותו צד של הרחוב יכולה להיות דוברת אמת אם היא גרה בצד שמאל של הרחוב. כלומר, יכול להיות שדן השקרן גר בצד ימין של הרחוב, וצילה, דוברת האמת, גרה בצד שמאל שלו. התשובה נפסלת.

תשובה (2): אם **צילה** **גרה בצד ימין של הרחוב** והיא דוברת אמת, אז מדבריה לפיהם היא ודן אינם גרים באותו צד של הרחוב נסיק כי דן גר בצד שמאל שלו. אם כך, טענתו לפיו הוא אינו גר בצד ימין של הרחוב הופכת אותו לדובר אמת גם כן. אם **צילה** **גרה בצד ימין של הרחוב** והיא דוברת שקר, אז מדבריה לפיהם היא ודן אינם גרים באותו צד של הרחוב נסיק כי גם דן גר בצד ימין של הרחוב. דן טוען כי אינו גר בצד ימין של הרחוב, כלומר גם הוא דובר שקר. אנחנו יודעים כי רק אחד מהדוברים שקרן, ולכן אף אחד מהמקרים **אינו** אפשרי. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונראה מדוע המצבים המתוארים בהם אפשריים:

תשובה (3): אם **דן** **גר בצד שמאל של הרחוב** אז דבריו לפיהם הוא אינו גר בצד ימין של הרחוב הופכים אותו לדובר אמת. צילה שטוענת שהיא ודן אינם גרים באותו צד של הרחוב יכולה להיות שקרנית אם היא גרה בצד שמאל של הרחוב גם כן. כלומר, יכול להיות שדן דובר האמת, וצילה השקרנית גרים שניהם בצד שמאל של הרחוב. התשובה נפסלת.

תשובה (4): אם **צילה** **גרה בצד שמאל של הרחוב** והיא דוברת אמת, אז מדבריה לפיהם היא ודן אינם גרים באותו צד של הרחוב נסיק כי דן גר בצד ימין שלו. אם כך, טענתו לפיו הוא אינו גר בצד ימין של הרחוב הופכת אותו לשקרן. לפיכך, יכול להיות שצילה דוברת האמת גרה בצד שמאל של הרחוב, ודן השקרן גר בצד ימין שלו. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

13.

לפנינו פסקה רבת מלל, ושואלים אותנו מדוע נחשב ד"ר זיידל "סנגורו של הנהג" על פיה.

ננסה לענות על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

מהפסקה עולה כי ד"ר זיידל נחשב "סנגורו של הנהג" משום שהוא **מרחיב את ההגדרה של "הגורם האנושי"** כך שלא תתייחס רק לנהגים, אלא גם ל**גורמים אחרים** כמו מתכנני ערים, מהנדסי כבישים, מורי נהיגה ושוטרי תנועה. בכך הוא **מצמצם את האשמה שמוטלת על הנהגים עצמם**, ומדגיש כי לעיתים הם נאלצים להתמודד עם טעויות או רשלנות של אחרים.

כעת ניגש אל התשובות המוצעות ונראה כי **תשובה (4)** לפיה ד"ר זיידל נקרא "סנגורו של הנהג" **מכיוון שהוא חושב שבמקרים רבים דווקא בני אדם שאינם מעורבים בתאונה באופן ישיר** (למשל, מתכנני ערים, מהנדסי כבישים, מורי נהיגה ושוטרי תנועה) **נושאים בחלק מהאשמה** מתאימה בדיוק.

למען שלמות ההסבר נעבור על שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן מתאימות.

תשובה (1): ד"ר זיידל לא נקרא "סנגורו של הנהג" כי הוא טוען שיש אחוז משמעותי של תאונות שנגרמות מסיבות שאינן קשורות לגורם האנושי. להיפך – ד"ר זיידל מסכים שהגורם האנושי אחראי כמעט לכל תאונה, אך הוא מרחיב את ההגדרה כך שתכלול גם אנשי מקצוע אחרים ולא רק את הנהגים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): ד"ר זיידל לא נקרא "סנגורו של הנהג" כי הוא טוען שהנהג בהכרח עושה טעויות ולכן יש להקל עליו, אלא שהוא נאלץ להתמודד עם טעויות של אחרים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): ד"ר זיידל לא נקרא "סנגורו של הנהג" כי הוא טוען שבמקרים רבים הנהגים מונעים תאונות, אלא שהם נמצאים בסיטואציה שבה הם צריכים להתמודד עם תכנון כושל, חוקים לקויים או הדרכה לקויה, ולכן האשמה היא לא רק עליהם.

תשובה (4).

14.

לפנינו פסקה רבת מלל, ועלינו למצוא בתשובות מקרה דומה למקרה המתואר בה.

תחילה נתמצת את המקרה המתואר בפסקה. בתחילת הפסקה מסופר על שלט הומוריסטי שנתלה במכון מחקר, שבו צוין כי מי השתייה מכילים מימן – עובדה ידועה על מים. עם זאת, באופן מפתיע, רוב העובדים נמנעו משתייה במשך שעות, כנראה בשל הקונוטציה האזהרתית של השלט.

כלומר, עלינו לחפש מקרה שבו תגובה אנושית כלשהי תהיה מנוגדת לידע הקיים אצל האדם. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): האדם קורא שביצים מכילות B12 ומחליט לאכול מהן יותר. הוא לא בהכרח מתעלם ממידע סותר, אלא ייתכן שאינו מודע לכך שביצים מכילות גם מרכיב שמפריע לספיגת הוויטמין. כלומר, כאן מתואר מקרה שבו אדם מקבל החלטה על בסיס מידע חלקי, ולא מקרה שבו אדם פועל בניגוד לידע שלו. לכן, זו לא התשובה הנכונה.

תשובה (2): העובדה שהקונה ידע שהמחיר אינו מבצע מיוחד, אך בכל זאת הושפע מהאופן שבו המידע הוצג על ידי המוכר ורכש את המחשב, היא תגובה אנושית מנוגדת לידע הקיים ברשותו. זהו מקרה דומה למקרה המתואר בפסקה, שכן בשני המקרים, התגובה נובעת מהאופן שבו המידע מוצג, ולא מהתוכן האמיתי של המידע עצמו. לכן זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן מתאימות.

תשובה (3): כאן מתואר מקרה שבו אדם פועל בהתאם לתפיסתו ככל הנראה בעקבות לחץ חברתי. לא מתאים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): כאן מתואר מקרה שבו אדם משנה את דעתו בעקבות מידע חדש שסתר תפיסה מוקדמת. לא מתאים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2).

15.

נתון ציטוט מספר ושואלים אותנו איזו מן הטענות הבאות משקפת את עמדת הכותב. תחילה נתמצת את הפסקה. בתחילת הפסקה מציין הכותב שבעת העתיקה האמינו כי רוחות פנימיות גורמות לתנועת עצמים דוממים. בהמשך הוא מסביר כי עם התפתחות המדע בעת החדשה, גישה זו, ששמה אנימיזם, נזנחה לטובת הסברים פיזיקליים. בסוף הפסקה מוסיף הכותב שלמרות אותו ידע מדעי שנצבר, באותה תקופה אנשים המשיכו להשתמש ברוחות כדי להסביר את התנהגות בני האדם.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה שמשקפת את עמדת הכותב:

תשובה (1): הכותב מציין שלמרות הידע המדעי שהצטבר בראשית העת החדשה, המשיכו להשתמש בגישת האנימיזם כדי להסביר התנהגות של בני אדם. כלומר, הוא מבקר את המשך השימוש באנימיזם לגבי בני אדם באותה תקופה, ולדעתו היה צריך לזנוח את גישת האנימיזם גם בנוגע אליהם. לכן, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): הכותב מציין שלמרות הידע המדעי שאפשר לבני האדם לזנוח את גישת האנימיזם (שימוש ברוחות) בנוגע לעצמים דוממים, הם עדיין נאחזו בשימוש ברוחות כדי להסביר את התנהגותם של בני אדם. הטון הביקורתי מרמז שהכותב סבור שגם השימוש באנימיזם לגבי בני אדם אינו תקף. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3): אנימיזם היא גישה לפיה רוחות פנימיות שוכנות בעצמים דוממים, ולכן משפט לפיו בני העת החדשה "אימצו" את האנימיזם במקום הגישה לפיה רוחות פנימיות שוכנות בעצמים דוממים שגוי מיסודו. לכן, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): הכותב אינו מבקר את הרעיון שהמדע יכול להסביר התנהגות אנושית, אלא להפך – הוא רומז על כך שיש לו ביקורת כלפי אלו שעדיין משתמשים באנימיזם להסביר בני אדם. לכן, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2).

16.

נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות עולה מהפסקה. נתמצת אותה ונבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה נכתב שבשנות החמישים של המאה העשרים מערכת הרכבות הייתה בנחיתות כלכלית לעומת הרכב הפרטי. לאחר מכן הוסבר שהסיבה לכך היא שעלויות הקמת הרכבות היו גבוהות, ואילו חברות הרכבות נשאו בהן בעצמן, בעוד שהמדינה מימנה את סלילת הכבישים. בסוף הפסקה נכתב שאומנם כבר אז היו ידועים נזקי הסביבה של הרכב הפרטי, אך המדינה לא ייחסה להם משקל משמעותי.

ניסוח: מערכת הרכבות הייתה בנחיתות כלכלית כי המדינה בחרה לממן סלילת כבישים ולא אותה, למרות שידעה על נזקי הסביבה של הרכב הפרטי.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה שעולה ממנה. **תשובה (1)** לפיה **העובדה שהממשלה מימנה את סלילת הכבישים ולא את מערכת הרכבות, אגב התעלמות מההשלכות על הסביבה לטווח הארוך, תרמה להצבת מערכת הרכבות בעמדת נחיתות כלכלית מתאימה בדיוק.**

למען שלמות ההסבר נעבור גם על שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן נכונות:

תשובה (2): הפסקה לא טוענת שהמדינה לא מימנה את הרכבות בגלל שהן היו יקרות יותר מהכבישים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): בפסקה אין אזכור לכך שהמדינה השוותה בין נזקי סביבה של מכוניות לאלו של המסילות הרכבת. כל שנכתב הוא שהמדינה לא נתנה משקל משמעותי לנזקי הסביבה של מכוניות. התשובה נפסלת.

תשובה (4): אין בפסקה השוואה כללית בין הרכבות לכלי תחבורה אחרים (חלופות אחרות), אלא רק תיאור של הנחיתות הכלכלית שלהן מול הרכב הפרטי.

תשובה (1).

17.

לפנינו פסקה רבת מלל ושואלים אותנו על מה יכולות לרמז תוצאות המחקר שנערך לאחרונה כפי שמתואר בה.

בתחילת הפסקה נכתב שבמשך שנים היה מקובל לשער שתחושת הגרד נגרמת מהפעלה חלשה של אותם קולטנים שמופעלים בעוצמה חזקה יותר בתחושת כאב. בהמשך נכתב שהמתנגדים להשערה זו העלו טיעון לפיו הגירויים החיצוניים שגורמים לגרד שונים מאוד מאלה שגורמים לכאב, ולכן לא מדובר באותם קולטנים. בסוף הפסקה נכתב שבמחקר שנערך לאחרונה גילו שסוג מסוים של לידוקאין, חומר שמשתק קולטני כאב, מצליח להפסיק גם תחושת גרד שנגרמה מהיסטמין.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): המחקר עוסק רק במקרה מסוים של גרד הנגרם מהיסטמין, ואין בפסקה קביעה שכל הגירויים החיצוניים שגורמים לגרד עשויים גם לגרום לכאב. ייתכן שעדיין ישנם גירויים הגורמים לגרד אך אינם קשורים לכאב. התשובה נפסלת.

תשובה (2): המחקר מראה שכאשר הגרד נגרם מהיסטמין, ניתן לשתק אותו באמצעות לידוקאין, שמשתק קולטני כאב. העובדה שחומר שמשתק קולטני כאב מקל גם על גרד (שנגרם מהיסטמין) מחזקת את הרעיון שמדובר באותם קולטנים, לפחות במקרים בהם מעורב היסטמין. מכאן שתוצאות המחקר יכולות לרמז שההשערה הנזכרת בפסקה נכונה במקרים שבהם היסטמין מעורב בתהליך הגורם לתחושת הגרד. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נסביר מדוע שאר התשובות אינן מתאימות:

תשובה (3): הפסקה לא קובעת שטענתם של המתנגדים להשערה שגויה באופן מוחלט – היא רק מספקת ממצא שעשוי לתמוך בהשערה במקרים מסוימים. בנוסף, אין בפסקה התייחסות לכך שישנם גורמים נוספים לגרד שלידוקאין אינו מנטרל. התשובה נפסלת.

תשובה (4): המחקר מצביע דווקא על תמיכה חלקית בהשערה, לפחות במקרים שבהם היסטמין מעורב. כלומר, ההשערה לא הופרכה, אלא נמצאה נכונה במקרים מסוימים. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

18.

רונן קרא כותרת בעיתון ולפיה מועמדים שמגיעים לראיון עבודה עם עניבה מתקבלים בשיעור נמוך יותר, ובעקבות זאת הסיק שלא כדאי לו לענוב עניבה לראיון העבודה שאליו הוזמן. לאחר שקרא את הידיעה המלאה, משפט מסוים גרם לו להטיל ספק במסקנתו, ושואלים אותנו מה יכול להיות משפט זה. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): המשפט מתאר ניגוד בין האופן שבו התייחסו המעסיקים בעבר לעניבה – כאל התנהגות מכובדת, לבין האופן שבו מתייחסים אליה כיום – עדות לשמרנות. התנהגות מכובדת היא דבר חיובי, ולכן ניתן לשער כי המעסיקים רואים בשמרנות כדבר שלילי. משפט זה דווקא מחזק את מסקנתו של רונין שלא לענוב עניבה לראיון העבודה שאליו הוזמן, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי משפט זה הסיבה לפיחות במעמדה של העניבה היא אקלימית, אך זה עדיין לא סותר את הממצא לפיו עניבת עניבה פוגעת בסיכויי הקבלה לעבודה. כלומר, המשפט אינו סיבה טובה לכך שרונין יטיל ספק במסקנתו. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי משפט זה גם לבוש פשוט פוגע בסיכויי הקבלה. גם עובדה זו אינה סותרת את הממצא לפיו לבישת עניבה פוגעת בסיכויי הקבלה לעבודה, ולכן אינה אמורה לגרום לרונין להטיל ספק במסקנתו. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): משפט זה מטיל ספק במסקנתו של רונין, משום שהוא מצביע על כך שייתכן שהקשר בין עניבה לבין שיעור הקבלה הנמוך אינו נובע מהעניבה עצמה, אלא מהגיל של המועמדים. אם רוב עובדי העניבות היו בני חמישים ומעלה, ייתכן שהסיבה לכך שמועמדים עם עניבה התקבלו פחות היא גילם, ולא עצם עניבת העניבה. כלומר, ייתכן שאם רונין צעיר יותר, עניבה לא תשפיע לרעה על סיכויי ההתקבל לעבודה.

תשובה (4).

קטע קריאה (שאלות 19-23)

19.

נשאלנו מדוע מוזכרים אירועים פוליטיים אלימים בפסקה הראשונה.

ננסה לענות על השאלה במילים שלנו, וניגש לתשובות המוצעות.

בפסקה מצוין כי מצבו של אגם ויקטוריה החל להידרדר כבר באמצע המאה ה-20 (כמחצית ממיני הדגים שהיו בו נכחדו), אך בשל הפיכות צבאיות ואירועים פוליטיים אלימים, הבעיה לא זכתה לתשומת הלב הראויה. כלומר, הסיבה לכך שהבעיה נדחקה לשוליים היא אותם אירועים פוליטיים אלימים. רק בשנים האחרונות, לאחר שגופים בין-לאומיים החלו להתמקד בבעיה, היא עלתה לראש סדר היום.

נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי תשובה (2) לפיה כדי להסביר מדוע רק בעת האחרונה זכה מצבו של אגם ויקטוריה לתשומת הלב הראויה מתאימה בדיוק.

תשובה (2).

20. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות נובעת מהפסקה השלישית. נקרא מהיכן שעצרנו עד סיום הפסקה, ונבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): הטענה שהמפעלים מסייעים בעקיפין לשימור אורח החיים המסורתי של המקומיים שגויה, שכן בפסקה נאמר שהמפעלים דווקא הביאו להתפוררות אורחות החיים המסורתיים, למשל בנוגע לנשים שנאלצו לנטוש את עיסוקן הקודם ולעבור למכור חלקי דגים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בפסקה נאמר כי ממשלות המדינות השוכנות לחופי האגם רואות בדג נסיכת הנילוס ברכה, משום שהביקוש הגבוה לו בעולם הביא לעלייה בהכנסותיהן. כמו כן, נכתב כי ספינות דיג גדולות השייכות לבעלי הון מאסיה ומאירופה שולות כמויות גדולות של דגים ומעבירות אותם למפעלים לאורך החוף, שם הדגים מעובדים ליצוא. מכך משתמע שממשלות המדינות המקומיות אינן מתנגדות לפעילות זו, אלא להפך – הן נהנות מהכנסותיה, ולכן יש כאן שיתוף פעולה בין הממשלות לבעלי ההון העוסקים בדג המסחרי. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): הטענה שהעלייה בהכנסות הממשלות הביאה לעלייה בהכנסות הדייגים המקומיים שגויה, שכן כבר בתחילת הפסקה נכתב כי שלא כדייגים מקומיים, ממשלותיהן של המדינות רואות בדג נסיכת הנילוס ברכה והביקוש אליו הביא לעלייה בהכנסותיהן. התשובה נפסלת.

תשובה (4): הטענה שהדייגים המקומיים מעבירים את שלל הדג שלל להם למפעלים שגויה, משום שהקטע מתאר כיצד ספינות דיג גדולות של בעלי הון זרים הן אלו שמביאות את הדגים למפעלים, ולא הדייגים המקומיים, שנתרו מחוץ למעגל הכלכלי הזה. התשובה נפסלת.

תשובה (2).

21. נשאלנו מה סדר האירועים שהביאו לידי "סכנה נוספת המאיימת על האגם" על פי ההסבר המובא בשורות 27-25.

נקרא את הפסקה האחרונה ונבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בפסקה מתואר כי דגי נסיכת הנילוס התרבו וניזונו מהדגים המקומיים, ובראשם דגי האמנונית. עם הזמן, חוסלה אוכלוסיית דגי האמנונית, שהיוו כ-80% מהדגה באגם. דגים אלה ניזונו מאצות ולכן בהיעדרם, האצות התרבו ללא שליטה. התרבות האצות הביאה להתרחבות האזורים המתים באגם – אזורים שבהם כמות החמצן במים ירדה לרמות מסוכנות, מה שפגע עוד יותר במערכת האקולוגית של האגם. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

22. נשאלנו איזה מן הדגים המתוארים בתשובות יכול לשפר את מצבו של האגם ושל החיים לחופיו אם יובא אליו. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): דג שניזון מדג נסיכת הנילוס עשוי להועיל בצמצום אוכלוסיית דגי נסיכת הנילוס, אך אם הוא ניזון גם מהאמנונית, הדבר עלול להחמיר את המצב ולהאיץ את היעלמות הדגה המקומית. התשובה נפסלת.

תשובה (2): כדי לשקם את המערכת האקולוגית של אגם ויקטוריה, יש צורך בהפחתת התרבות האצות, שכן הן מהוות גורם משמעותי להידרדרות מצב האגם, כפי שנאמר בטקסט. דג שניזון מאצות יכול למנוע את התרבותן המוגזמת ולשפר את איכות המים, ובכך לתרום לאיזון האקולוגי. בנוסף, העובדה שהוא חי בקרבת החוף חשובה, משום שהתושבים המקומיים תלויים בדג באזור זה. אם הדג אינו משמש טרף לדגים אחרים, סביר להניח שהוא ישרוד וישמור על תפקידו החשוב במערכת האקולוגית. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): דג שניזון מאצות אך חי בלב האגם, אמנם ניזון מאצות, אך מאחר שהוא חי בלב האגם, הוא אינו משפיע ישירות על הסביבה הקרובה לחופים, שבה מתרכזים חיי הקהילה המקומית.

תשובה (4): דג שניזון מדגים קטנים ואינו משמש טרף לדגים אחרים עשוי דווקא להחמיר את הבעיה, שכן הוא עלול לטרוף את שארית הדגה המקומית הקטנה שנותרה ולפגוע עוד יותר באיזון המערכת האקולוגית.

תשובה (2).

23. נשאלנו איזו מן הכותרות שבתשובות מתאימה להיות כותרת של מאמר המציג את מסקנותיהם המשותפות של אוצ'ומָּה והקי בעקבות מחקריהם.

אוצ'ומָּה מצא שהאשם העיקרי בהידלדלות מיני הדגים באגם הוא דג נסיכת הנילוס, שהובא לאגם ויקטוריה בשנות החמישים של המאה העשרים בידי מתיישבים בריטים שביקשו לאכלס את מימיו בדגים גדולים ובשרניים יותר מדגי האמנונית הקטנים, שהיו כשמונים אחוז מכלל הדגים באגם.

הקי מצא שאחד הגורמים למצבו הבעייתי של האגם הוא מפעלים תעשייתיים שהקימו המתיישבים בקרבת האגם, מפעלים שהזרימו אליו חומרי הדברה ופסולת שהביאו לידי ירידה בריכוז החמצן במימיו.

כלומר, שניהם מסכימים שמצבו של אגם ויקטוריה הוא תוצאה של הגירה והשלכותיה האקולוגיות.

תשובה (3).